

LA SANTÍSSIMA TRINITAT

per ANDREU MARQUÈS, osb

Hem començat aquesta celebració dient: «En el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant» i fent al mateix temps el senyal de la Creu. Només per això ja valdria la pena haver-nos reunit aquí. Fixem-nos, primer de tot, en dues coses: hem unit estretament la Trinitat i la Creu. I malgrat que hem dit (en singular) «En el nom», després hem dit tres noms: el Pare, el Fill i l'Esperit Sant. Potser, doncs, hauria estat millor dir «En els noms del Pare...». Però això equivaldria a passar per alt la unitat que hi ha en la Trinitat i a dissoldre'n el misteri. Aquest misteri ens diu, entre altres coses, que Déu no és un sobirà solitari allà dalt en el cel, un sobirà que s'ho vol sotmetre tot, tal com intenten fer-ho sovint els sobirans de la terra. I Déu no és tampoc el poder fred del destí (l'*anagkê* dels grecs), el destí que tot ho determina i que no queda afectat per res. El Déu Trinitat és un Déu Comunitat, ric en relacions internes i externes. Només del Déu Trinitat es pot dir plenament: «Déu és Amor», ja que l'amor no és solitari. L'amor uneix el que és divers i distingeix el que ha unit (això tan en el cel com a la terra). Del Déu Trinitat podem dir (si recordem la Creu) allò que va dir Dietrich Bonhoeffer: «Només un Déu que pateix pot ajudar». El Déu que, en el seu amor, pateix amb nosaltres i per a nosaltres ens pot comprendre i ens pot ajudar.

En la tradició cristiana hi ha dues imatges clàssiques de la Trinitat. Una és la coneguda icona d'Andrej Rublev. Les tres divines persones en forma d'àngels seuen a taula. Amb l'entranyable inclinació dels seus caps i amb el gest de les seves mans mostren la profunda unitat que les vincula mútuament. Però el més important, segons crec, és el calze que hi ha al mig de la taula i que remet a la donació del Fill en el Gòlgota per a la salvació del món. L'altra imatge clàssica de la Trinitat és occidental i medieval: és l'anomenat «Tron de gràcia» (en llatí *Sedes gratiae*). Déu Pare, assegut en un tron, i amb una expressió de gran dolor, aguanta amb les seves mans la travessa horitzontal de la Creu, la Creu on penja el cos mort del seu Fill. I entre el Pare que pateix i el Fill mort a la Creu hi ha l'Esperit Sant, representat normalment en forma de colom. Tal com en la icona russa el calze eucarístic està en al bell mig de les tres Persones, aquí la Creu està en el centre de tot, en el centre de la Trinitat. És la terrible situació del Divendres Sant després de la mort del Fill de Déu i abans de la seva resurrecció per mitjà de l'Esperit donador de vida. No és doncs estrany que alguns grans teòlegs (con Jürgen Moltman) gosin parlar del dolor de Déu i de la mort de Déu.

Per tal de fonamentar bíblicament la fe en la Trinitat caldria citar pràcticament tot el Nou Testament començant per l'evangeli més antic, el de Marc, les primeres paraules del qual són aquestes: «Comença l'evangeli de Jesús, el Crist, el Fill de Déu». Que Jesús sigui anomenat de bon començament Fill de Déu vol dir que la seva història és una història trinitària. I de seguida sortirà l'Esperit Sant: en el seu baptisme en el Jordà per mitjà de Joan, Jesús fa una experiència de l'Esperit i és en l'Esperit

Diumenge de la Santíssima Trinitat, cicle C

que sent la veu: «Tu ets el meu Fill, el meu estimat, en tu m'he complagut». I és també en l'Esperit que Jesús s'adreçarà a Déu dient-li: «Abba, Pare estimat», tal com nosaltres podem invocar Déu com a Pare gràcies a l'Esperit (cf. Rm 8,15; Ga 4,16). I la carta als Hebreus ens diu que va ser en la força de l'Esperit etern que el Crist es va oferir per tots nosaltres (cf. He 9,14).

Però són sobretot els escrits joànics els que ens fan entendre que el nostre Déu no és un Déu solitari allà dalt, sinó que habita en nosaltres i nosaltres habitem en Ell. Escriu Joan el teòleg: «Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu. Que també ells estiguin en nosaltres, perquè el món cregui que tu m'has enviat» (Jn 17,21), I també, entre molts altres textos: «Aquell dia [el dia de la victòria pasqual], vosaltres [els qui m'estimeu] coneixereu que joestic en el meu Pare, i vosaltres en mi, i jo en vosaltres» (Jn 14,20). No ens ha d'estranyar aquesta inhabitació de la Trinitat en nosaltres ja que, com diu la primera cana de Joan (4,16): «Déu és amor; el que està en l'amor està en Déu, i Déu està en ell». És la inhabitació mútua.

No ens ha d'espantar el misteri de la Trinitat. Cert que no el podem comprendre fins al fons i menys encara demostrar, però, gràcies a la meditació del Nou Testament, podem entendre allò que ens és necessari per tal que quan diem: «En el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant» les nostres paraules no siguin buides sinó plenes de sentit. Amén.